

Q. F. F. Q. V. D. O. M.

DISPUTATIO PHYSICA,

De
HOMINE

Quæstiones nonnullas exhibens:

QUÆ

*Ex consensu Amplissimæ Facult. Philosophicæ
in Regiâ Academiâ Aboënsi,*

Loco ordinariæ publicè venti-
landa proponitur,

P R Æ S I D E

M. ANDREA THURONIO,

Acad. h. t. R E C T O R E, Phys. &
Log. Prof. ordinario,

R E S P O N D E N T E

R O B E R T O Rimmundt
Holmensi.

*Ad diem 6 Decembr. Anni 1662. In Au-
ditorio maximo, horis ab 8vâ
antemerid.*

A B O Æ,

Excusa à PETRO HANSONIO A. T.

V I R I

*Speculatissimi nec non prudentissimi,
Tutores ac fautores, parentum honore lo-
coq; jugiter observandi.*

Dn: THOMA ANDREÆ,
inclytæ civitatis Holmensis civis ac ne-
gotiator eximie, fautor tutorq;
ætatem colende.

U T E T

Dn: O L A E N Y M A N,
celeberrimæ civitatis Cuprimontana ci-
vis primarie, ac mercator perindu-
strie, itidem Tutor; avuncule
honoratissime.

Quod vestris, tutores ac fautores
optimi, nominibus, Specimen hoc
Academicum potissimum inscripserim,
nemo non probaverit, qui defuncto-
rum olim parentum meorum vicem
vos nunc sustinere nôrit: quippe cum
adhuc vix satis poteram parentum no-
men per teneram ætatem, venerari,
uterq; mihi præmaturâ morte abreptus
est: ac

est: ac nisi vos jam tum exitissetis, quæ
mox memet probè educandum, in pri-
mis in literis instituendum curassetis:
qualis mea pupilli futura fuisset vel
tum vel nunc conditio? scilicet quod
præter annos nunc in penso numera-
rem, vix habiturus essem. Vestrà au-
tem utriusq; conjunctim curâ, ne otio
tempus transmitterem, et aq; jam tum
tenuella, etiamnum tenera, ijs quibus
est obnoxia erroribus traduceretur; ve-
strâ inquam id utriusq; conjunctim est
factum curâ. Nonne igitur mihi pa-
rentum estis honore locoq; honorandi,
qui parentum votum, ne dicam debi-
tum, tam sollicitè post illorum fata im-
plevistis, ut seposito naturali desiderio,
quo liberi in parentes etiam vitâ fun-
ctos feruntur, nil præterea desiderârim,
quod non vos æquè ac parentes, si vi-
vissent, præstitistis: itaq; cum præter

debitum honorem & obsequium adhuc
vobis deferre quicquam nequeam, nefas
maximum esset, si quibus quàm vobis
hoc qualecunq; exercitium Academicum
inscriptum irem. Excipite ergo Tuto-
res patres, hoc literarium munusculum,
testem utiq; animi mei, vestris meri-
tis vobis obligati; insimul vestri haec te-
nus erga me paterni favoris argumen-
tum. Excipite eo animo studiorum has
meorum primitias, quo mihi ad illas vo-
bis exhibendas haec tenus contendenti,
paternâ ope affuistis, quamq; haec tenus
mei gessistis curam, ut feliciter in stu-
dijs progredi potuerim, ne in posterum
deponatis impensè rogo, quò maturiùs
quam proposui metam vestro benefi-
cio attingam. Valete. Aboæ scribeb.
die 22. Novemb. A. 1662.

ROBERTUS Kimmunde.

I. N. J.

Quæstiones aliquot Physicæ

De

H O M I N E.

Præloquium.

Obis, loco disputationis ordinariæ, aliquid è scientiâ Naturali deprompturis, non ex longinquo videtur in præsens arcessenda Materia. Eam enim Anthropologia, primaria Physicæ pars, quam paucis abhinc diebus publicè legendo tractavimus, ostendit jucundissimam pariter atque nobilissimam, & Hominis consideratione dignissimam, ipsum nempe H O M I N E M. Quem præter nihil in terris magnum agnovit Favorinus; qui Plinio *Mundi Epitome*; Platoni admirabilium admirabile; Aristoteli ratione & consilio plenum animal; Ægyptiorum sapientibus Deus Mortalis; Mercurio Trismegisto animal divinitatis plenum, Deorum nuncius; Dominus rerum inferiorum, a-

amicus & familiaris superiorum; Zo-
roastro Naturæ decus; Synesio corpo-
reorum & incorporeorum horizon;
aliis naturæ heros & Mundi dominus,
mundus parvus, mundus magnus,
mundi Epitome & delitiæ, Dei imago,
Deus terrenus &c. salutatur. Ut vel
ex appellationibus istis constare possit,
quanti semper habita fuerit Philoso-
phia, in contemplatione magni hujus
Naturæ Miraculi occupata. De quo
cum sufficienter & accuratè, pro rei
dignitate, disserere humani vix sit inge-
nii, nec mediocris saltem disquisitio
nisi longo tempore integrisq; volumi-
nibus institui possit; nobis nonnullas
duntaxat movere quæstiones, easque
pro re natâ breviter explicare, hâc vi-
ce satis fuerit, modò, quod precamur,
Dominus qui finxit hominem de pul-
vere terræ, sufflavitq; in nares ipsius
halitum vitæ, suam largiatur gratiam
& secundet institutum. Sit itaque

Qua-

QUÆSTIO I.

An homo sit μικρόκοσμος?

Resp. Parvum vocari Mundum Hominem modò diximus, an verò talis reverâ sit, jam quæritur. *Homo, inquit Crollius, totius mundi partes habet, & nihil est in majori mundo, quod in ipso homine realiter non reperiatur.* Eandem tuetur sententiam *Veigelius, Hominem, quoad mortalem sui partem, ex omnibus creaturis esse compositum, totumq; Mundum in eo contractum & coacervatum asseverans.* Sed hæc vera si essent, jam homo compages esset ex coelo, terrâ omnibusq; corporibus naturalibus coagmentata, Reperires in eo Solem, Lunam aliosq; Planetas cum stellis fixis: & horrendum haberes monstrum, ex lapidibus, metallis alijsque mineralibus, herbis & arboribus, imò omnibus animalium brutorum speciebus conflatum. Absit ista de re tam nobili deliratio. Nos *μικρόκοσμος* esse Hominem af-

firmamus, non propriè & per realem omnium corporum naturalium continentiam; sed Symbolicè & per analogicam Mundi magni repræsentationem, omniumq; graduum Entis comprehensionem. Nec parum est, quod intellectus humanus circa omnia versatur Entia, totusque Mundus cum omnibus suis partibus hominis inservitusui. Hinc illa macrocosmi & microcosmi analogia, Hermeticis totius Philosophiæ & Medicinæ fundamentum.

QUÆST: II.

An hæc definitio: Homo est animal rationale, sit bona & accurata?

Aff. Quia Naturam Hominis perfectè, raro sanè exemplo, declarat, constans genere legitimo, propriâque differentiâ. Illud animal est, quippe Hominis essentielle latius & quidem proximum. Hæc voce rationalis exprimitur, ab ipsâ hominis formâ specificâ, animâ

animâ rationali desumpta. Felices esse-
mus, nec tot audirentur querelæ, nos
in rerum naturis cognoscendis circa
corticem versari, nucleum non in-
venire posse, tam exquisitæ si pate-
rent omnium Mundi corporum defi-
nitiones. Fuere quidem alii, Homi-
nem aliter describentes, quod nimi-
rùm sit *animal rationale mortale*: item
animal rationis particeps bipes. Et vul-
go dicunt Platonem, ingenii doctri-
næque principem, finisse *Hominem a-*
nimal bipes implume; audientem verò
id Diogenem, gallinam quandam de-
plumatam in Scholam Platonis proje-
cisse, additâ illusione, En hominem
Platonicum! eâque motum Platonem,
datam à se definitionem hoc pacto
correxisse: *Homo est animal Naturâ im-*
plume. Sed quicquid sit de hisce, sin-
gularem in definitionibus formandis
adhibendam esse diligentiam, utque
necessaria haud omittenda: ita super-
flua non ingerenda, nec accidentalia
cum essentialibus confundenda memi-
nerimus.

Q U Æ S T. III.

Quæ Hominis origo?

Resp. Non frustra Poëtarum immo-
rabimur fabulis, quibus homines vel
ex molli Promethei luto formati, vel
duris magnæ Matris ossibus, id est
lapidibus, à Deucalione & Pyrrhâ
post terga projectis nati perhibentur.
Gentiles si consulamus Philosophos,
non minora de primâ gentis nostræ
origine habebimus deliria. Peripa-
tetrici mundi propugnantes æternita-
tem, semper humanum fuisse genus
crediderunt; quam opinionem fove-
runt quoque Pythagoras, Archytas,
Xenocrates, Dicæarchus &c. Epicu-
rus docuit limo calefacto, uteros quos-
dam radicibus terræ cohærentes, primi-
tüs infantes edidisse, ijsq; ingenitum la-
ctis humoré nutrimenti loco naturam
ministrâsse, donec ita educati & jam
adulti genus humanum propagare in-
ciperent. His similia, nec digna quæ
referantur, aliorum sunt Ethnicorum
absurda, utpote Anaximandri Milesij,

Democriti Abderitæ, Empedocelis & Aliorum. Quid Sinensium (qui nunc reliquis habentur ingeniosiores) Sapientes de Mundi, rerumq; omnium origine & primo homine quem Puonchuum nominant, sentiant, exponit Martinius lib. 1. Histor. Sinicæ his verbis: *Eum (mundum) dicunt, inquit, è chao tanquam ex ovo natum, hujus testam seu corticem in cælum, albumen in aërem, vitellum in terram abijisse, idque mediâ nocte sub illud tempus, quo astra per cælum penetrantia Solstitiali brâ. maliq; revocatione vertuntur. Primo tamen loco cælos perfectos; stabilitam deinde terram; tum spiritus; postremò homines extitisse &c. Alij tamen Puonchuum ajunt è deserto quodam prodijse, natalium ignorationem ultrò fassi. Hæc ille. Valeant ista vanarum gentium figmenta! Nos duplicem Hominis agnoscimus originem: unam Extraordinariam, ordinariam alteram. Illam nos docet sacer Physicus, nataliumq; hujus Mundi fidissimus scriptor Moses; hanc ipsa*

ipsa monstrat experientia. *Extraordi-*
naria itaque Hominis origo per Creatio-
nem est, quâ Deus ipse immediatè pri-
mos homines, Adamum & Evam con-
didit. (PræAdamitæ figmenta sunt o-
tiosi cerebri, eorumq; assertor & de-
fensor, homo nequam & impius sedu-
ctor) Ubi diversum productionis utri-
usq; modum attendere, nec injucun-
dum ducimus nec inutile. Adami
creatio his describitur verbis Gen. 2.
v. 7. Finxit verò Iehova Deus homi-
nem de pulvere terra, sufflavitq; in nares
ipsius halitum vitæ: sic factus est homo
anima vivens. Distincta nimirum
distinctarum habetur partium origo.
Corpus humanum, elegantissimum
animæ rationalis domicilium, tot par-
tibus, admirabili ordine, distantia &
proportione conspicuum ex glebâ ter-
ræ fecit omnipotenti manu creator
sapientissimus; animam verò rem il-
lam generosam, & corporeæ molis
expertem inspirando creavit. De
productione Evæ sic legitur eod. cap.

v. 21. Quapropter iniecit Iehova Deus
soporem altum in Adamum, quo obdormi-
vit: & desumptâ unâ de costis, inclusit
earnem pro illâ. Extruxitquè Iehova
Deus ex costâ illâ, quam sumserat de A-
damo, mulierem: eamquè adduxit ad
Adamum. Non hîc alia corporis, a-
lia animæ origo exprimitur; sed ex
costâ de Adamo sumptâ, quæ non
mortua, sed viva; non inanima sed a-
nimata fuit, dicitur exstructa mulier.
Unde Sperling. proœm. Antropol. cap. 2.
q. 3. Atque hinc, inquit, etiam de ortu
aliarum animarum iudicant eruditorum
non pauci. Ut enim Evæ anima ex vi-
vo & animato Adamo traducta est: ita
& filiorum animæ è vivis & animatis pa-
rentibus traducuntur. Et paucis interje-
ctis. Hoc tantùm discriminis datur, quod
costa ibi fuerit adhibita, hîc semen: quod
Deus ibi egerit, hîc Deus & Natura; quod
mas ibi solus adsuerit, hîc mas & fœmina.
Ordinaria hominum Origo generationi na-
turali adscribenda est. Hanc enim Deus
ipse post creationem instituit dicens:
Fatisti.

*Sanctificate & augete, & implete terram
 eamq; subjicite.* Cujus benedictionis
 divinæ vi, adhuc homo hominem;
 non quoad corpus solùm, sed &
 quoad animam generat. Et per ad-
 mirandum hoc generationis opus ho-
 mo in homine vivit, sicut brutum in
 bruto, planta in planta, speciesque,
 aliàs morientibus semper individuis
 ad interitum vergens, à totali illâ cla-
 de casuque miserabili vindicatur. Sed
 de hâc quæstione, satis pro ratione
 instituti. Labet tamen coronidis lo-
 co subjungere verba *Heidfeldij à Sper-*
ling. loco modò allegato citata. *Qua-*
tuor, inquit ille, modis Deus hominem
producit, ut docet Anshelmus. 1. Facit ho-
minem sine viro & fœminâ, ut Adamum.
2. Producit hominem ex homine sine fœ-
minâ, ut Evam. 3. Ex viro & fœminâ, idq;
juxta communem naturæ cursum. 4. De fœ-
mina sine viro, quomodo Christus natus est.

QUÆST. IV.

An hominis temperamentum sit præ-
stantissimum? Resp.

Resp. Temperamentum nunc qualitatem significat è solis elementorum qualitatibus exortam; nunc prout præter illas, calidum quoque innatum cum influente complectitur. Utrovis sematur modo, non dubitamus temperamentum hominis præstantissimum pronunciare. Nam qualitatum Elementarium harmoniam atq; temperiem in homine maximam esse sensus probant. *Tactu enim, inquit Sperlingus, percipimus, humiditatem cum siccitate, & caliditatem cum frigiditate in eleganti conspirare ουμμετρία. Cutim nostram cum tangimus, polita est, æqualis est, maximè temperata est. Animalibus cæteris aut frigidior existit, aut calidior, aut siccior, aut humidior. Aliis testacea est, aliis pilosa, aliis villosa, aliis squamosa. Experimentiss. Sennert. Instit. Med. lib. 1. cap. 4. Verumenimverò, inquit, etsi inter reliqua animalia proculdubio est temperantissimus (Homo) & si non planè mediam, saltem mediæ maximè vicinam habet temperaturam; adeò*
ut non

ut non solum reliqua animalia ad eum collata dicantur calidiora, frigidiora, humidiora, sicciora; sed & medici ad eum, tanquam rem temperatam, factâ comparatione medicamentorum temperiem aestiment, atque alia temperata, alia intemperata dicant, calida scilicet, si hominem calefaciant; frigida si refrigerent &c. Et Instit. lib. 5. part. 1. Sect. 1. cap. 3. Ad hominem ergo, ait, collata, quaedam, medicamenta dicuntur temperata, quaedam intemperata. Temperata dicuntur ea, quæ nullam in caliditate, frigiditate, humiditate, siccitate, in homine pariunt mutationem &c. Calidum innatum & influens quod concernit, id sine dubio homini præstantius, quàm cæteris viventibus, competit. Sicut enim proportio inter materiam & formam requiritur: ita hominis anima quæ nobilissima est, nobilissimum subjectum præstantissimo calido innato ac influente præditum postulat. Rectè Aristoteles: 2. de gener. anim. c. 3. Ut, inquit, nobilitate ignobilitateve animæ

*animæ inter se differunt: ita & Naturæ
ejus corporis differt. Haud equidem
inficiamur, hominem à brutis qui-
busdam sensu & nonnullis aliis opera-
tionibus superari, juxta tritum:*

Nos aper auditu, nos vincit aranea tactu:

Vultur odoratu, lynx visu, simia gustu.

Sed hæc operationum diversitas, cum
non à temperamento, sed ab orga-
norum dispositione proveniat, hor-
um quoque, non illius indicat præ-
stantiam. Ut taceamus, quod Ari-
stoteles lib. 1. de hist. anim. cap. 15: &
lib. 2. de anim. cap. 9. t. 94. doceat
hominem tactu & gustu omnibus a-
nimantibus præcellere. Et sic adhuc
manet, hominem temperamentum
habere præstantissimum.

QUÆST. V.

*An due sint partes Hominis essen-
tiales, anima rationalis & cor-
pus Humanum?*

Aff. A communi namque cum ve-
terum, tum recentiorum Philosopho-

rum sententiâ, & Sactis Oraculis & Naturæ libro conformi recedere non sustinemus. Scriptura certè Homi- nis creationem describens, expres- sam duarum istarum partium facit mentionem, originem urriusq; di- stinctè exponens, ut ad quæstionem tertiam vidimus. Eadem de morte Hominis loquens, reverti pulverem in terram, quemadmodum fuerat, & spiritum redire ad Deum, qui dedit il- lum, testatur. Natura quoque nul- lam nobis partem Hominis essentiam constituentem, præter animam ratio- nalem ceu formam, & corpus huma- num tanquam materiam ostendit. A- liud tamen sentit cum nonnullis aliis *Comenius Phys. reform. cap. 11.* compo- ni hominem è tribus asseverans, cor- pore nimirum, Spiritu & animâ. *Corpus inquit, est organon & habitaculum spiri- tus: Spiritus verò habitaculum & organon animæ. Ut enim spiritus in corpore habi- tat, illudque velut Nauclerus navem gu- bernat: ita habitat anima in spiritu, eum-*
que res;

que regit. Et quemadmodum corpus sine
spiritu nec semovet, nec sentit quicquam,
(ut in cadavere mortuo videre est) ita
spiritus sine mente nihil ratiocinatur, ni-
hil intelligit; ut in brutis videmus. Ani-
ma igitur pro vehiculo & instrumento uti-
tatur spiritui; spiritus corpore; corpus in-
strumentis assumptis &c. Sed malè hic
Entia præter necessitatem multipli-
cantur: malè spiritus à corpore, cu-
jus sunt partes tenuissimæ & subtilis-
simæ, sejunguntur, tertiamque homi-
nis partem constituere dicuntur. Por-
rò Plato de Homine longè aliter dis-
serit, dum eum nihil esse aliud quam
animam, corpus verò non hominem,
sed hominis aliquid affirmat. Sic-
nim in Alcibiade primo, sive de na-
tura hominis argumentatur. Neces-
se est aliud sit id quod utitur, & aliud
quod imperat, & cui imperatur; ut aliud
est cerdo qui incisorio utitur, & aliud
incisorium quo utitur: aliud quoque Do-
minus, aliud servus. Ut verò cerdo &
incisorio dicitur incidere & manibus: ut

manus autem, ita & pes, & oculus, atque corpus totum est res quâ homo utitur: homo igitur, & est aliud à corpore, siquidem corpore utitur, & est res illa quæ corpore utitur: at verò anima utitur corpore, homo igitur ipsa anima est. Nam homo est anima, aut corpus, aut ambo simul. Corpus non est, quia corpore utitur, homo verò est qui utitur: sed neq; ambo, quia si duorum alterum non utitur, neq; ambo utuntur: superest ut homo anima sit. Sed ad hæc reponimus. 1. Non esse absurdum idem sibi ipsi imperare, seipso uti & in seipsum agere. Ignis cum ascendit, lapis cum descendit, annon & movent & moventur? 2. Distinguendum inter principium quo & principium quod. Animam ut principium quo uti corpore, indeq; rectè inferri illius ab hæc distinctionem, hominem verò ut principium quod. Nam actiones sunt suppositorum. Itaque 3. Id quod corpore utitur, aliud esse à corpore vel tanquam partem unam essentialem ab alterâ, vel tanquam

quam totum à parte. 4. Non suffici-
cienter probari hominem non esse
ambo (animam & corpus in unione)
dum dicitur, si duorum alterum non
utitur, neque ambo uti. Quod e-
nim de anima & corpore seorsim
consideratis dici nequit, de iisdem le-
gitimè unitis verum esse potest.

QUÆST: VI.

*An in homine præter animam ra-
tionalem dentur quoque sentiti-
va & vegetativa?*

Resp. Affirmativam è recentioribus
defendere satagit *Albertus Kyperus In-*
stit. Phys. lib. 10. cap. 1. Contra quem
nos argumentamur 1. Ubi tres sunt
distinctæ animæ, ibi tria sunt corpo-
pora viva & animata. At in homi-
ne non sunt tria corpora viva & ani-
mata, nisi fortè monstrum sit & ter-
geminus Geryon ut inquit Scaliger. E.
2. Unius animati una est anima, ho-
mo est unum animatum. E. hominis
una est anima. 3. Si in homine tres
B 3 essent

essent animæ, triplici esset morti obnoxius. Nam sic primò decedente animâ rationali moreretur homo; relictâ adhuc sensitivâ, quæ brutum constitueret. Intereunte sensitivâ, superstes esset vegetativa, quæ plantam daret. Annihilatâ demum vegetativâ, vera cadaveris staret ratio. Quæ omnia absurda, verboque Dei, rationi & experientiæ sunt adversa. *Conimbricenses lib. 1. de gen. & corr. cap. 4. q. 21. censent in homine, non quidem nato, tres esse distinctas animas; ante natiuitatem tamen adesse primò vegetativam, eamque aboleri accessu anima sensitiva, hanc autem ingressu anima rationalis extinguvi.* Sed ita si esset triplicem haberet homo essentiam, adeoque esset primò planta, deinde brutum, tandem homo: bis etiam moreretur, pereuntibus nimirum animabus vegetativâ & sensitivâ, antequam nasceretur. Quæ similiter absona, nec digna quæ audiantur. Nos itaque dicimus esse in homine animas vegetativam & sensi-

siti-

ſitivam, verum ab anima rationali non re, ſed conceptu ſaltem diſtinctas. Una enim & eadem anima rationalis, quatenus homini dat eſſe, forma; quatenus vivere, anima; quatenus vegetare, anima vegetativa; quatenus ſentire, anima ſenſitiva; quatenus intelligere, anima rationalis appellatur. Non itaq; animæ illæ in homine ut res & res differunt; ſed una res eſt, diverſa formalitas. Una anima rationalis, quæ poteſt omne id, quod poſſunt formæ inferiores.

QUÆST. VII.

Quid ſentiendum de eo, qui mulieres negavit eſſe homines?

Reſp. Nullum dogma tam abſurdum aut impium excogitari potuiſſe, quod non aliquos invenerit propugnatores, præſens docebit quæſtio. *Ariſtoteles lib. 4. de gen. anim. cap. 3. primum degenerandi principium in generationibus dixit, ſæminam generari: hoc tamen eſſe naturæ neceſſarium.* Somniavit enim

Naturam, Maris, utpote perfectioris formationem semper intendere, a præstituto autem scopo aberrantem, foeminam ceu marem imperfectum producere. Unde interpretes nonnulli foeminam *animal mutilum, occasionatum & accessorium* vocitare non verentur. Sed nimis abjectè, falsâ vel malè applicatâ adducti hypothese, de sexu loquuntur foemineo, qui profectò non minùs necessarius quàm masculinus, nec magis quàm hic, mutilus, occasionatus aut accessorius est. Natura perfectissimum intendit, ut in unaquâq; specie, sic in utroque sexu: in masculino perfectissimum marem, in foeminino perfectissimam foeminam. Et sicut in generatione Johannis aut Caroli, marem non foeminam: ita in formatione Elizabethæ aut Christinæ, foeminam non marem producere an nititur. Non fuit autem satis, honestissimum sexum muliebrem, talibus malè Philosophantium scommatis infamari; longiùs ista calumniis inno-

centes

entes proscintendi licentia progressa
est. Namque Anno 1595 anonymus
quidam, Catholici tamen titulo su-
perbus, tractatum edidit, in quo Mu-
lieres homines esse palam negavit.
Qui quidem homuncio convitia illa
sua scriptitans, inque lucem publi-
cam mittens, si seriò rem tractavit,
ex sententiâ, quam initio disputatio-
nis proposuit, dignus fuit, qui cum
thesibus ipse suis arderet; Sin animi
tantùm gratiâ scripsit, malè horas me-
lioribus destinatas exercitiis colloca-
vit, honestamque decentibus se joci
recreandi libertatem, in turpissimam
publicâque animadversione dignam
petulantiam, ne dicam furorem, con-
vertit. Blasphemiam dixit adversus
Creatorem, cujus nobilissimam crea-
turam dehonestavit. Injuriam intu-
lit Naturæ, cujus sobolem pulcherri-
mam, omnibusq; humanis dotibus e-
gregiè ornatam, tantis contumeliis
conspuit. Iniquius egit cum toto se-
xu foemineo, cujus existimationi la-

beculam quandam aspersit. Erga matrem verò suam, à quâ spiritum & vitam, cum innumeris accepit beneficiis, impium se præbuit, impudentem & ingratiſſimum. Blandiri tamen ipse sibi potuit, dum disputationem hunc in modum clausit, inquiens: *Satis gloria est ex hoc tractatu habeo, quod in posterum, more aliorum, hæreticus sim futurus, si non bona fama, tamen magna.* Egregium solatium!

QUÆST: VIII.

An Angeli sint Homines?

Resp. Crederet sincerioris sapientie cultor, non usque adeò depravata esse mortalium ingenia, ut hanc quoque quæstionem quisquam, eruditorum præsertim, affirmare audeat. Sed sunt homines, quibus Philosophia suam non videtur assecuta perfectionem, nisi semper aliquid addatur novi, nisi illa quoque quæ ineptissime omnium dici possunt, patronos inveniant. Ut de Platone, Academicis,
Patri-

Patribusque quibusdam antiquissimis,
Angelis corpora tribuentibus, hâc vi-
ce nihil dicam, Comenius cap. 12.
Phys. reform. talem format defini-
tionem Angeli. *Angelus est homo in-
corporeus.* Ubi genus est Homo, quod
ita porro explicat. *Homo, inquit, dici
potest Angelus, eo sensu, quo Homo ipse
animal, Animal Planta, Planta concretum
&c. dicitur (ut in definitionibus posuimus)
id est, propter inclusam precedentis for-
mam, novâ solum supperadditâ perfectio-
ne. &c.* Optima ratio! Angelus eo
sensu dicitur homo, quo homo ipse
animal, &c. E. Angelus etiam rectè
dicetur animal, corpus vivum, cor-
pus mixtum, corpus naturale con-
stans materiâ & formâ, sicque non
erit incorporeus aut spiritus. Appa-
ret descriptionem istam non Rheto-
ricam quidem esse vel Poëticam, ne-
dum Philosophicam.

QUÆST: IX.

*Quid de mirâ quorundam homi-
nans*

*num longevitate, deque longitu-
dine vitæ humanæ in communi
sentiendum ?*

Resp. Quanta facierum in homini-
bus est diversitas, ut è tot millibus vix
duos facie prorsus similes reperire li-
ceat : tanta ferè in vitæ spatijs varie-
tas occurrit. Vetus verbum est o-
mnibus dictum (si binos exceperis,
quos vivos in coelum translatos, sa-
cra testatur historia) Homo morie-
ris ; alii tamen citiùs, alii seriùs na-
turæ solvunt debitum. Unde vita u-
ni brevior, alteri longior. Homines
antediluvianos diutissimè vixisse cer-
tum est, adeoque nonnullos eorum
700, 800 imò 900 annos vivendo ex-
cessisse sacræ testantur literæ. Profani
quoque Scriptores non paucorum
injiciunt mentionem, qui ætatem ad
annos longissimos extenderant. *Pli-
nius Hist. nat. lib. 7. cap. 48. Anacreon,
inquit, Poëta Arganthonio Tartessiorum
regi centum quinquaginta tribuit annos*
Cyni-

*Cynira Cypriorum decem annos amplius,
Ægimio ducentes. Theopompus Epime-
nidi Gnoſſio centum quinquaginta ſeptem.
Hellanicus quosdam in Ætoliâ Epiorum
gentis ducentos explere. Cui adſtipula-
tur Damastes, memorans Pictoreum exijs
pracipuum corpore viribusque, & trecen-
tos vixiſſe. Ephorus Arcadum reges tre-
centis annis. Alexander Cornelius,
Dandonem quendam in Illyrico quingentis
vixiſſe. Xenophon in Periplo, maritimo-
rum regem ſexcentis, fillum ejus Octin-
gentis &c. Et cap. 49. In regione inquit
Italia octavâ, centenum annorum cenſi
ſunt homines 54. Centenum denum ho-
mines 14. Centenum vicenum quinum
homines duo, centenum tricenum homines
quatuor, centenum tricenum quinum aut
ſeptenum totidem, centenum quadrage-
num homines quatuor. Plura exempla
habet paſſim idem Plinius cum aliis
authoribus antiquis. Olaus Magnus
lib. 4. Hiſt. c. 4. de ſeptentrionalibus loquens;
Ætas, inquit, Hominum ibidem in natio-
nibus frigidis eò pervenit, ut centum ſexa-
ginta*

ginta & amplius annos vivanti; etiam in
Anglia & Scotia, ubi quidam Venerandus
Episcopus David vixit ultra centum se-
ptuaginta annos. Idem de Islandensi-
bus lib. 12. cap. 4. Hi autem, ait, Is-
landenses sunt, jucundi & liberales sunt;
diu sine Medicina, etiam supra centum an-
nos vivunt. Salmasius de annis cli-
maet. Quinimò, inquit, exemplum ha-
bemus hoc seculo Angli cujusdam, qui us-
que ad centesimum & quinquagesimum
annum vixerit, ostensusq; est Iacobo Bri-
tannia Magna Regi, & pictura ejus aere
incisa monstratur. Quibus omnibus
addimus horum temporum experien-
tiam, quæ multorum hominum æta-
tem ultra centum processisse annos
comprobat. Brevitatis vitæ huma-
næ exempla nulla adducimus, ea
namque oculis quotidie obversatur
omnium. Causas verò, quæ à natu-
rà quidem peti possunt, propter quas
sic vita, hominum uni longissima, al-
teri mediocriter longa; huic brevis,
illi brevissima contingat, breviter per-
stringe-

stringemus. Et quidem, homines, qui ante diluuium pluribus cursum vitæ seculis tenuerunt, quod concernit; nulli dubitamus iis, præter adjuuantem Naturam, singulari ordinatione & dispensatione divinâ, cum ad propagandam speciem, tum propter alios fines, tot ad vivendum annos concessos fuisse. Naturalium autem causarum, quas ad producendam vel contrahendam vitam non parum facere iudicamus, potissimæ sunt sequentes.

1. *Soli Natura, cæli inclinatio & aëris constitutio.*
2. *Seminis qualitas.*

Quemadmodum enim bonum semen in bonam terram coniectum, non potest malam gignere arborem, ita virile semen viri ætate firmati, robusti & sani, effusum eâ copiâ, quâ oportet, exceptum utero foeminæ maturæ, robustæ & sanæ, sobolem dat similem & præterea vivacem. Hinc per longam successionem, patrum vitam filios æquare tradunt scriptores bonæ fidei. Homines literati studiisque suis

suis

suis immerſi, ineptos plerumque ſibi
que diſſimiles gignunt, quia diſtra-
ctis Spiritibus & cogitatione aliò in-
tentâ, generationis operi ut plu-
rimùm incumbunt. Inde Heroum
(quantum ad rationem Phyſicam)
filii noxæ. 3. Calidi innati & humi-
di radicalis harmonia & proportio.
4. Temperamenti conſtitutio. 5. Vi-
ctus ratio in quantitate & qualitate.
Vitam enim ad longiorem perdu-
cunt terminum, qui tenui victu utun-
tur, quàm qui lautius epulantur, vi-
noque largiùs indulgent. 6. Excre-
mentorum emiſſio & retentio. 7. O-
dores, quibus vel reficiuntur & in-
ſtaurantur, vel minuuntur & debili-
tantur ſpiritus vitales & animales. 8.
Medicamentorum uſurpatio vel ne-
glectus. 9. Abſtinentia à Venere, vel
illius uſus. 10. Motus, quies, ſom-
nus; vigiliæ, labores &c. Deſidioſa
namque vita & in otio traducta per-
ſæpè brevior eſt, quàm exercitiis a-
gitata. 11. Perturbationes animi ſive
affectus.

ffectus. 12. Professio seu vitæ genus;
ex eo enim interdum etiam minùs
longævi aut magis existunt homines.
Nam & quædam professiones casibus
sunt obnoxix vitam citò finientibus,
ut militum, nautarum &c. Sunt aliæ
causæ longæ aut brevis vitæ Theolo-
gicæ, quas recensere nostræ non est
professionis.

QUÆST: X.

*Ex quibus fluunt causas monstrosa quo-
rundam hominum imaginationes,
absurdæq; cogitationes?*

Resp. Innumera occurrunt circa ho-
minem admiratione dignissima, Inter
quæ non postremo habendum loco,
quod intellectus humanus, quem ille
rerum omnium dominum appellat,
per impressiones à corpore acceptas,
ita quandoque decipitur, tam demen-
ter ac furiosè agit, ut parùm huma-
ni in homine putes residuum. *Pro
dispositione enim, inquit experientiss. Sen-
nert. Med. Pract. lib. 2. cap. 8. humorum*

variâ, vitæ, conditionis, ac cogitationis
varietate, innumera hic varietas occurrit.
Nam quidam risum interdum admiscunt;
quidam cum ira aliquâ & contentione
phreneticis adsimulantur: quidam nescio
quæ scelera se commisisse imaginantur, at-
que hinc supplicij metu, & mortis terrore
vexantur; alij se ad inferos damnatos, i-
mò gehenna flammis cremari conquerun-
tur; nonnulli se mori, vel etiam mor-
tuos putant; nonnulli cælum ruiturum
metuunt; quidam serpentes vel ranas in
ventre se gestare persuasum habent; non-
nulli se in bruta animalia conversos cre-
dunt; alij in testam aut vitrum mutatos:
nonnulli lacrumantur; quidam despera-
bundi mortem sibi inferunt; quidam di-
vina affectant, & colloquia cum Deo &
angelis somniant; alij avari nihil nisi de
divitiis cogitant; quidam quasi divites,
etsi tales non sint, de magnis opibus glo-
riantur; quidam elati & superbi, vel de
pretiosis vestibus, auro & gemmis cogitant
ac loquuntur, vel se principes aut Reges
esse opinantur; alij contrâ animo abjecti,
liceo

licet divitiis abundant, de paupertate con-
queruntur; alii de studio, quo sunt dele-
ctati, perpetuò cogitant ac loquuntur.
Exempla talium inveniuntur passim
apud scriptores. Levinus Lemnius lib.
2. de complex. cap. 6. de viro quo-
dam illustri refert, qui valdè constan-
ter omnia alimenta respuit, quod se
mortuum esse causaretur, ad septi-
mum usque diem, qui ipsi lethalis
absque dubio fuisset, nisi singulari
stratagemate ad reficiendum corpus
adactus fuisset: adductis nimirum in
conclave arte obscuratum, personatis
quibusdam histrionibus, linteo obve-
latis, ac fasciis, instar sepulcorum ho-
minum obvinctis, qui instructâ men-
sâ ferculorum apparatu sese libera-
lius reficerent: Æger hoc conspicu-
tus, sciscitatur quid moliantur? re-
spondent mortuos esse se: tum is
mortuine edunt? illi, maximè: accum-
bat, experiatur jubent: confestim
mente captus è lecto profiliens, unâ
cum mortuis commentitijs cibo ve-

scitur & convalescit. Idem ibidem
fuisse quendam narrat, qui nasum si-
bi in immensum excrevisse cogitabat,
elephantinæ proboscidis instar, à quo
ne quis eum propius accedens læde-
ret, quem vis vociferando abigebat,
semperq; se naso patinis innatare pu-
tabat, mensæ accumbens. Alius, eo-
dem teste, fuerat, qui clunes ex vi-
tro sibi conflatos, esse opinatus, ne
eos sedendo confringeret, omnia stan-
do peragebat. *Sennertus Instit. Medic.
lib. 2. part 3. §. 1. cap. 7. ex aliis Authori-
bus exempla sequentiarecenset.* Mulier
quædam eâ imaginatione vexabatur,
ut medium manus suæ digitum con-
stringeret, tanquam in ipso totum ge-
staret orbem. Quæ plorabat quoq;
& verebatur, ne quando digitum in-
flecteret, totus orbis corrueret, & o-
mnia statim interirent. Medicus, quen-
dam, qui sibi caput amputatum esse
putabat, curavit, imposito repentè ca-
piti ipsius plumbeo pileo, ut gravitatem
sentiens caput se recepisse putârit, ga-
visusq;

Vifusq; fit plurimum, atque ideò vanâ
imaginatione liberatus. Sic & alius,
qui se cornua gestare putabat, capiti
cervinis cornibus alligatis, ferrâq; re-
fectis & ostensis, infaniâ liberatus est.
Ut & ille, qui se in capite passerem ha-
bere dicebat, Medico per nares eos se
extrahere simulante, & ægrotanti,
quem in manica absconderat, passer-
culum monstrante sanatus fuit. Ferra-
riensis quidam pistor, se ex butyro
compactum affirmabat, nulloq; pacto
igni vel clibano appropinquare vole-
bat, corporis colliquationem metuens.
Senensis quidam nullo modo per-
vaderi poterat, ut urinam redderet. A-
jebat enim, si mingeret, totam urbem
diluvio perituram: quem ad lotium
excernendum eleganti commento
perduxerunt. Nam pulsantibus cam-
panis ad insanientem accurrunt, ma-
gno incendio urbem conflagrare nun-
ciantes, obnixèque rogantes, ut, red-
ditâ urinâ, civitati ob incendium pe-
riclitanti opem ferret. **Emissâ igitur**

urinâ æger convaluit. Joh. Bapt. Montan. consil. 23. scribit se vidisse quendam, qui totam mundi superficiem imaginabatur ex subtilissimo vitro constare, & subditos esse serpentes; se in lecto tanquam in insulâ, unde si egrederetur, frangeret vitrum, & incidere in serpentes, atq; ideò nolebat lecto egredi. Ineptas autem istas & similes ratiocinationes, non inde esse credendum, quod intellectio, quemadmodum sensuum cognitio, actio sit organica. Quæcunq; enim corporis membra cognitioni destinata sunt, non in solo homine, sed in omnibus animalibus inveniuntur, ut manifestum sit ea non intellectui sed sensibus, qui brutis quoq; competunt, dicata esse. Multa etiam, inquit Sperlingius Anthropol. lib. 1. cap. 3. qu. 3. præstat intellectus sensibus impossibilia. Excellentiam objectorum non offenditur: at sensibile excellens lædit sensum. Multitudine objectorum lætatur, ut quamvis multa cognoverit, plura

plura tamen cognoscere gaudeat perpetuò. In seipsum reflectitur, & non externas modò res, sed semetipsum etiam intelligit, & quod intelligat se, etiam intelligit. Angelos quoque, & Deum lucem sensibus inaccessibilem accedit. Quæ omnia organi rationem excludunt penitus. Alibi proinde malorum horum origo quærenda est. Phantasiam, ut causam exemplarem, intellectui species repræsentare sensiles, & Phantasmata quæ intellectus tanquam objecta speculatur, exhibere, certum est. Quæ verò benè à Phantasiâ repræsentantur, benè ab intellectu judicantur. Et contrà, de malè repræsentatis malum fit intellectus judicium. Intellectus enim juxta repræsentata procedit, speciemq; intelligibilem Phantasmati similem efformat. Hinc læsa Phantasia ratiocinationis depravatæ causa existit. Illa namq; Phantasma offert melancholicum & tenebricosum, quod spiritibus animalibus melancholicis, opacis, impuris, tenebri-

nebricosis & obscuris suam debet originem. Hi verò tribus potissimùm de causis fiunt, ut accuratè docet Sennertus Instit. Medic. lib. 2. part. 3. sect. 2. cap. 4. & Medic. pract. lib. 1. part. 2. c. 8. 1. Quando cerebri constitutio vitiosa est & melancholica. 2. Cum spiritus vitalis, qui Spiritus animalis materia est, in corde impurus gignitur. 3. Cum spiritus quidem animales ipsi sunt puri, ipsis verò materia aliqua aliena, impura & tenebricosa miscetur. Sed hæc apud modò laudatum Sennertum accuratiùs tractata videantur. *Nos hic subsistimus, pauca ista in præsens sufficere arbitramur. Centurias autem Quaestionum Physicarum animo agitamus, quibus integram evolvere scientiam Naturalem constituimus, si Deus vitam viresq; largitus fuerit, cui laus, honor & gloria in nunquam terminanda secula.*

